

Název lekce	Letem pohádkovým světem vyprávěním i perem
Vypracovaly	Mgr. Radka Nováková, Lucie Hrdličková Městská knihovna Písek, leden 2016
Anotace	Lekce provede žáky pohádkovým světem. Žáci se nejprve seznámí se základním rozdělením pohádek na pohádky lidové a autorské, se společnými rysy pohádek a také se specifiky pohádek autorských. Získané znalosti žáci ihned využijí při skupinovém tvůrčím psaní. Na závěr si vše zopakujeme pomocí kvízu.
Časová dotace	60 minut
Cílová skupina	4. – 5. třída ZŠ
Osnova	<ol style="list-style-type: none"> 1. rozdíl mezi lidovou pohádkou a autorskou <ol style="list-style-type: none"> a. psát na tabuli pohádky, které děti navrhnou (v záloze mít obrázky) b. podle typu pohádky zvolit barvu fixy (lidová pohádka x autorská) c. zeptat se, proč jsme to psali jinak barevně – navést je k rozdílu mezi lidovou a autorskou pohádkou d. společně projít charakteristiky obou typů e. na lístečky napsat znaky autorských a znaky lidových (i příklady), rozdat dětem, ty se musí samy podle lístků roztrždit na 2 skupiny f. skupiny si sednou do kroužku a každý řekne, co má na lístečku a proč má patřit zrovna do této skupiny g. zopakovat si společně hlavní rysy obou typů pohádek a autory 2. vytvoření vlastní autorské pohádky podle zadaných slov <ol style="list-style-type: none"> a. přečteme dětem začátek pohádky <i>Nejlepší koření</i> b. uprostřed skončíme a zeptáme se, jak by mohla pohádka pokračovat dál c. pak děti rozdělíme na skupinky (cca po 5 – pomocí barevných lístků) a pohádku samy dokončí d. rozsah 0,5 - 1 strana 3. vyhledání znaků v ukázkách, zhodnocení <ol style="list-style-type: none"> a. přečteme si vytvořené pohádky b. rozebereme, jestli to byly pohádky a proč 4. jako opakování kvíz <ol style="list-style-type: none"> a. rozhodnout, o jaký typ pohádky se jedná
Pomůcky	dataprojektor, flipchart, papíry a psací potřeby pro žáky, barevné lístky na rozdělení skupin, lístky s moderními / autorskými pohádkami
Zdroje	<p>Malý princ. In: <i>#floro_love_reading</i> [online]. [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: http://ftboom.blogspot.cz/2014_09_01_archive.html</p> <p>Malá mořská víla. In: <i>Amazing Alex</i> [online]. [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: http://amazingalexi.blogspot.cz/2013/07/the-little-mermaid-hans-christian.html</p>

Kocour v botách. In: *Berliner Zinnfiguren* [online]. [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: http://www.zinnfigur.com/index.php?cPath=1_137_2766&language=en&osCsid=pic8q4ma4r9c74ombq2qi9t484

Žabí princ. In: *Píšeme pohádky v němčině: Märchen zwischen Tradition und Modernität* [online]. [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: <http://gzw.cz/print/text/1432268201>

Řepa. In: *Řepa veršovaně* [online]. [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: http://www.abatar.cz/pohadky/rep_a_versovane.htm

Smolíček Pacholíček. In: *Wattpad* [online]. [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: <https://www.wattpad.com/206690237-nev%C3%AD%C5%A1-jak-d%C3%A1l-p%C5%99%C3%ADru%C4%8Dka-pro-za%C4%8D%C3%A1te%C4%8Dn%C3%ADky-3-v%C3%BDzva>

Pipi Dlouhá punčocha: Doporučená literatura pro děti a mládež. In: *Moravská zemská knihovna* [online]. [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: http://www.mzk.cz/sites/mzk.cz/files/souboryMZK/beletrie_pro_deti_7-12_let.pdf

Víla Amálka. In: *Borovan.cz* [online]. [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: <http://www.borovan.cz/13223/ceska-televize-prodala-vilu-amalku-japonska>

Budulínek. In: *Budulínek mandelinka* [online]. [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: http://www.abatar.cz/pohadky/budulinek_mandelinka.htm

Hrad Holštejn. In: *Art-zapletal* [online]. [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: <http://www.art-zapletal.cz/hrad-holstejn>

Psaní: E-learningy ke čtenářské gramotnosti pro učitele a žáky - Čtenářská gramotnost a projektové vyučování: Obrázek. In: *Metodický portál RVP* [online]. [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: <http://digifolio.rvp.cz/view/artefact.php?artefact=43781&view=5653&block=33715>

Zvonec: zvoneček gravírovaný - střední, sova. In: *Myris Trade* [online]. [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: <http://www.myrisdanky.cz/zvonecek-gravirovany---stredni-sova-detail-zbozi-279.html>

Krysáci. In: *Kniha Nymburk* [online]. [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: <http://www.knihanymburk.cz/detail.php?ean=9788074041068>

Krysáci a ztracený Ludvík. In: *Pěkný Den* [online]. [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: <https://www.peknyden.cz/akce-pro-deti/9693-divadlo-metro-krysaci-a-ztraceny-ludvik/>

Povídání o pejskovi a kočičce. In: *Knižní Koutek* [online]. [cit. 2016-04-20]. Dostupné z: http://knizni-koutek.blogspot.cz/2012_05_01_archive.html

	<p>KOČIČKOVÁ, Ester et al. <i>Prdlé pohádky: od devíti komediálních herců a jednoho scénografa</i>. Praha: Hodná holka, 2013. 124 s. ISBN 978-80-905568-1-2.</p> <p>ŽÁČEK, Jiří. <i>Krysáci</i>. Vyd. 1. Praha: Česká televize, 2010. 85 s. Edice České televize. ISBN 978-80-7404-043-6.</p>
Přílohy	<p>příklady na lístečky</p> <p>text pohádky <i>Nejlepší koření</i></p>

Lístěčky – 2 skupiny

LIDOVÉ

1. ústní lidová slovesnost
2. sběratelé pohádek
3. neznámý autor
4. Božena Němcová
5. K. J. Erben
6. O hloupém Honzovi
7. bratři Grimmové
8. O Červené karkulce
9. Popelka
10. Smolíček Pacholíček
11. Sněhurka
12. Paleček
13. národní pohádky
14. vyprávění za pecí
15. spící princezna

AUTORSKÉ

známe autora
Karel Čapek
Jan Werich
H. Ch. Andersen
hravost, vtipnost
současný svět
hra s jazykem
Královna Koloběžka První
Malá mořská víla
Lotrando
Vodník Česílko
Cipísek
Jiří Žáček
utržené sluchátko
Rumburak

Nejlepší koření – Jakub Žáček (zkráceno)

Byla jednou jedna paní Růžičková. Byla to kuchařka, ovšem ne jen tak nějaká obyčejná. Vařila tak skvostně, že se o ní desítky let přetahovaly ty nejlepší hospůdky, hostince a hotely.

Není tedy divu, že se svou sadou vařeček procestovala skoro celý svět. Vařila guláše v Budapešti, špagety v Římě, pelmeně v Moskvě, palačinky v Paříži, hamburgery v New Yorku, eintopf v Hamburku, chilli v Chile a ve Vídni smažila tak šťavnaté řízky, že si lidé mysleli, že polední zvony v kostele svatého Štěpána zvoní kvůli tomu, že paní Růžičková vaří oběd.

Jakmile paní Růžičková postavila na plotnu hrnec, všem okolo bylo hned dobře. Jako kdyby se s jejím kuchařským uměním rozhostil v okolí klid a mír.

Nikdo nevěděl, co v tom jejím vaření je. Někdo říkal, že je to nějakým zvláštním kořením, jiný zase tvrdil, že to musí být tím, že používá kouzla a čáry.

Než se však stačili dohodnout, už před nimi stál talíř s nějakou její dobrotou. A protože se při jídle nepovídá, tak na to nikdy nepřišli.

I paní Růžičkové bylo všude, kde si uvázala zástěru, hezky. Jen si za ta léta míchání omáček nestihla najít ženicha. Paní Růžičková si nikdy nestěžovala, ale jednou, když už byla víc babička než holčička, se jí zastesklo po české kuchyni a po klidu rodných Jizerských hor. Odstrčila hrnec s fazolemi a hurá prvním letadlem z Mexika pryč. Když se v Jizerských horách rozkřiklo, že se ta proslulá kuchařka vrací do Lesní restaurace ve Ferdinandově, kde před několika desítkami let uvařila svou první bramboračku, začaly se lidem sbíhat sliny tak, že v okolí na několik hodin klesla vlhkost vzduchu.

Paní Růžičková se ve staronovém domově rychle zabydlela [...] a hospůdka schovaná mezi stromy ferdinandovského lesa se stala oblíbeným cílem výletů všech jedlíků, kteří se po dobrém obědě spokojeně kutáleli ze svahu k nádraží na vlak.

Doma pak ještě dlouho vzpomínali na skvělou svíčkovou, koprovku, rajskou nebo také smaženici z pravých hřibů, které paní Růžičkové nosil přímo z lesa do kuchyně hajný Kučera.

Vždycky, když se s hříbky zastavil, vyprávěl paní Růžičkové příběhy z lesa a ona jemu zase z kuchyně. A jak si tak povídali, do vůně bylinek a rozpáleného oleje se míchaly příhody o tom, jaké dobrodružství je vypátrat v lese zaběhnutého jelena nebo pytláka, nebo jak napínavé je vytáhnout z vařící vody knedlík a zjistit, jestli už je dovařený. Na to pak hajný Kučera říkával: „Ty vaše knedlíky, ty já moc rád.“

Bylo jim při těch rozprávkách dobře a časem čím dál tím líp. Po nějakém čase pak paní Růžičkové došlo, že hajný Kučera nemá rád jen ty její knedlíky, ale také ji, a že když jsou dva lidi takhle blízko sebe, že by se s tím mělo něco dělat. A tak když jednoho dne zase přišel hajný Kučera na návštěvu do kuchyně, zeptala se paní Růžičková, jestli by ji nepožádal o ruku. Hajný si vzal vteřinu na rozmyšlenou a udělal, co mu srdce poručilo.

Za měsíc byla svatba. Kolem lesní hospůdky se rozvěsily lampiony, narazil se sud s dobrým pivem, pan starosta si poslechl dvakrát „ano“ a už byli hajný s kuchařkou jedna živnost. Zbývalo sníst polévku s játrovými knedlíčky a veselit se až do rána.

Všichni slavili, jak se na veselku sluší a patří. Strávníci ze širokého okolí skládali gratulace, házelo se kyticí, zpívalo se, tančilo, hasiči hasili žízeň, jen nevěstu nikdo neunesl, protože byla moc těžká. To však nevadilo, protože i tak bylo veselo dost.

Dlouho si přitom nikdo ani nevšiml, jak se k večeru začal zvedat vítr. Jenže když se později za zvuku hromobití spustil déšť tak hustý, jako by do něj někdo přidal jíšku, a začaly padat tak velké kapky, že by se nevešly na polévkovou lžici, rozutekli se svatební hosté do svých domovů.

Bývalá paní Růžičková, teď už Kučerová, se těšila, jak si půjdou po tak náročném dni konečně lehnout. To by ale pan Kučera nesměl být poctivý hajný. „Maruško,“ prohlásil, „nedá se nic dělat, musím do lesa.“

Maruška Kučerová nejdřív nechápala, co chce její muž v takovém nečasu v lese dělat, ten jí však vysvětlil, že právě když je taková velká bouřka, musí projít revír, protože kdyby uhodil blesk do stromu, může začít hořet celý les. Znělo to rozumně, takže Maruška jen prohodila: „Tak běž, Karle, a dávej na sebe pozor.“ Hajný si vzal velkou pláštěnku, holínky, dal manželce pusy a vyrazil do tmy.

Paní Kučerová zatím doma čekala, až se jí muž vrátí. Po třech hodinách přestalo pršet, noc opanovalo horské ticho a hajný pořád nikde. Paní Kučerová dostala strach a nevěděla, co má dělat. A protože v takových chvílích vždycky začala vařit, vyndala si i teď na plotnu několik hrnců, ze spíše suroviny a pustila se do vaření, aby si ukrátila dlouhou chvíli a nemusela myslet na to, že co se muži může v lese všechno stát.

V hrncích všechno bublalo, jak mělo, pořád se však nemohla zbavit zlého tušení. Tak se stalo, že jí pár slz ukápló i do hrnce s vodou na knedlíky ke sváteční svíčkové. Paní Kučerová si při vaření svíčkové dávala vždycky obzvlášť záležet, dnes ale vařila s takovou láskou, že když z vroucí vody vytáhla čerstvou šišku knedlíku, nevěřila svým očím. Knedlík byl tak nadýchaný, že se najednou sám rozdýchal. „To snad není možné,“ řekla si kuchařka Maruška, „to jsem ještě neviděla, aby jídlo žilo. Teda určitě ne po tom, co ho vyndám z hrnce.“ Najednou se jí zdálo, že se knedlík usmál. „Teď už zbývá, jen aby promluvil,“ hlesla užasle. A taky že ano. Knedlík vyskočil, zpřímá se postavil před paní Kučerovou a rozhodným hlasem povídá:

LETEM POHÁDKOVÝM SVĚTEM

VYPRÁVĚNÍM I PEREM

Městská
knihovna
Písek

JAKÉ ZNÁTE POHÁDKY?

DOKÁZALI BYSTE JE ROZDĚLIT DO DVOU VELKÝCH SKUPIN?

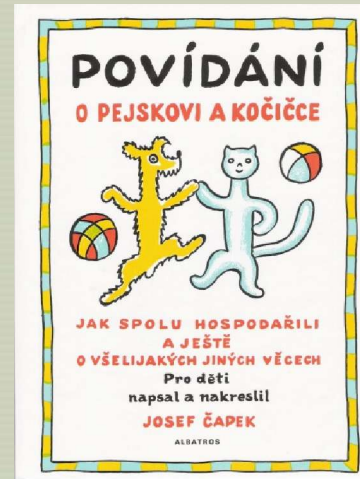
autorské

- známe autora
- osobitost stylu autora
- hravost
- současný svět

lidové

- vymysleli si je sami lidé
- vyprávěly se za pecí
- díky zapsání do knih se dostaly až k nám
- sběratelé pohádek (K. J. Erben, B. Němcová, bratři Grimmové)

- H. Ch. Andersen
- K. Čapek
- J. Čapek
- J. Werich
- M. Macourek
- V. Čtvrtek
- Antoine de Saint-Exupéry
- a další...

A
U
T
O
R
S
K
É

pohádky

JAK POHÁDKY VYPADAJÍ? OPAKUJE SE V NICH NĚCO?

- kouzla
- nadpřirozené bytosti
- čísla (sedmero krkavců, za devatero horami...)
- pohádkový svět (zámek, tajemný hrad, království...)
- kouzelné předměty
- dobro vítězí nad zlem

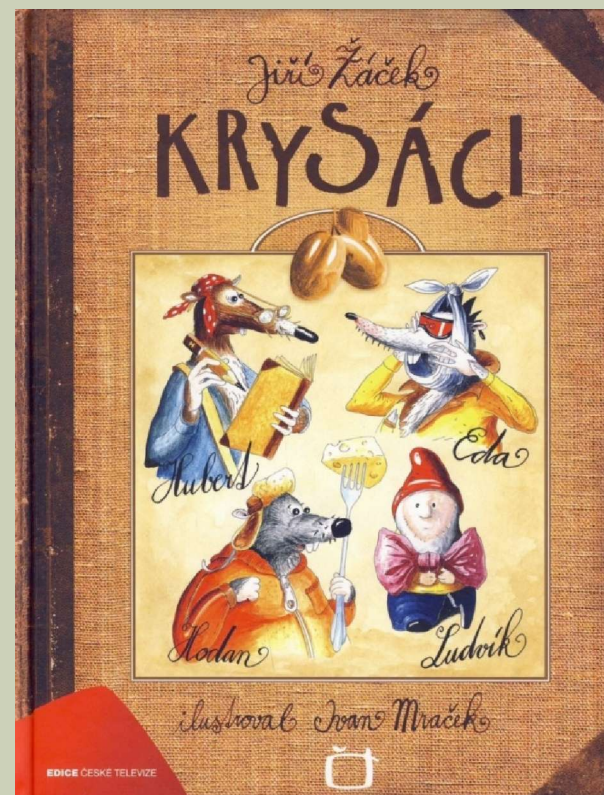
ALE AUTORSKÉ POHÁDKY...

- čas a místo (město, park, třída...)
- hra s jazykem (např. J. Žáček)
- osobitý styl
- velká fantazie
- současný svět

ŽÁČKŮV POHÁDKOVÝ ZEMĚPIS

- SUMEC NAD MYDLINOU
- ČESKÁ LÍBA
- ŠKYTÁLIE
- KRYNDIPINDIE
- SAKYPAKISTÁN
- ŠMIDLIFIDLIPÍNY
- ČEVABČIČÍNA

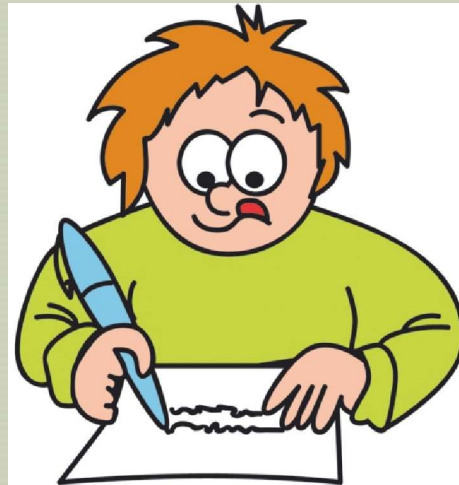

A TEĎ VY! 😊

Knedlík vyskočil, zpříma se postavil před paní Kučerovou a rozhodným hlasem povídá:

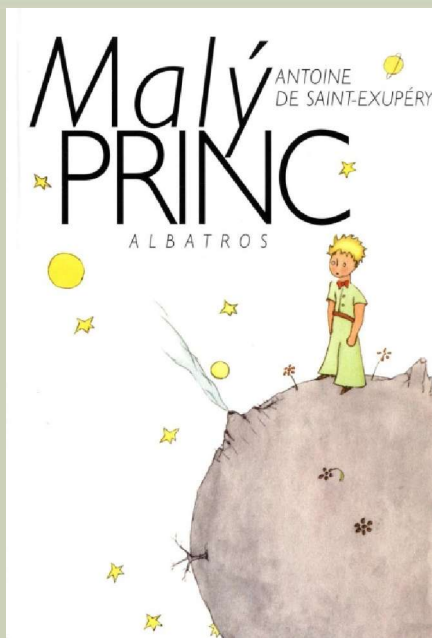
...

A JAK TO BYLO DÁL?

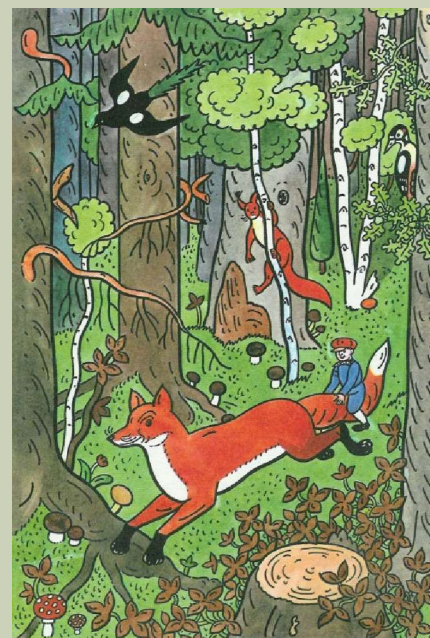
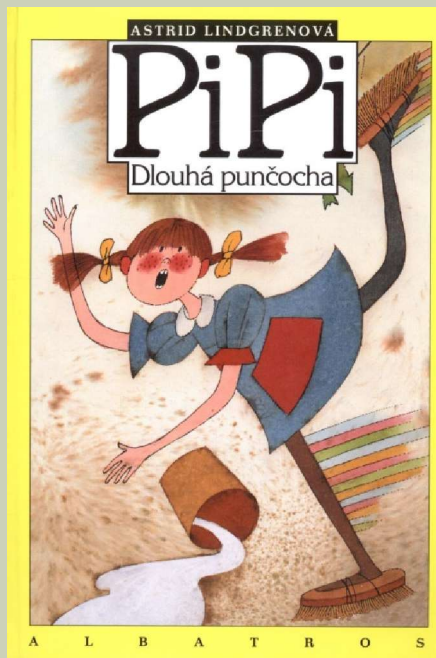
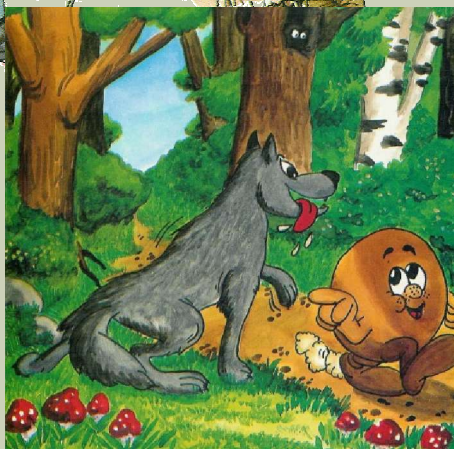

LIDOVÁ, NEBO AUTORSKÁ?

LIDOVÁ, NEBO AUTORSKÁ?

**DĚKUJEME ZA
POZORNOST! 😊**

